

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: Sisämarkkinastrategia

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: Sisämarkkinastrategia (E 53/2025 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Niina Etelävuori, työ- ja elinkeinoministeriö
- asiantuntija Asko Metsola, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- johtava liikenneasiantuntija Hanna Kalenoja, Keskuskauppakamari
- yhteiskuntasuhteiden johtaja Karina Vikman, SFS Suomen Standardit ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- ympäristöministeriö
- Opetushallitus
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Yrittäjät ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Euroopan komissio antoi tiedonannon sisämarkkinastrategiasta 21.5.2025 (KOM(2025) 500 lopullinen). Strategiassa esitetään uusi lähestymistapa eurooppalaisen kotimarkkinan kehittämiseen perustuen yhdeksään pilariin, jotka ovat: esteiden vähentäminen; palvelumarkkinoiden vauhdittaminen; pk-yritysten tukeminen; digitalisaatio;

Valiokunnan lausunto TaVL 34/2025 vp

yksinkertaistaminen; toimeen- ja täytäntöönpano; poliittinen omistajuus; EU-rahoituksen parempi kytkentä sisämarkkinoihin sekä; reilun kaupan puolustaja ja talouden suoja.

Komissio esittää strategiassa ehdotuksia seuraaville vuosille sisämarkkinoiden kehittämiseksi. Ehdotukset sisältävät sekä sääntelyaloitteita että muita toimia, joita komissio suunnittelee toteuttavansa erityisesti vuosien 2025 ja 2026 aikana. Lisäksi strategiassa viitataan toimiin, jotka ovat jo käynnissä kuten yksinkertaistaminen, ja toimiin, jotka on jo tuotu esiin aikaisemmin muun muassa komission työohjelmassa (KOM(2025) 45 lopullinen, komission tiedonannossa kilpailukykykompassista EU:lle (KOM(2025) 30 lopullinen) sekä tiedonannossa ”Yksinkertaisemmin ja nopeammin toimiva EU” (KOM(2025) 47 lopullinen).

Valtioneuvoston kanta

Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että sisämarkkinat ovat tärkeämmät kuin koskaan ja tarvitaan monia toimia, jotta sisämarkkinat toimivat täysimääräisesti. Suomi katsoo, että sisämarkkinat ovat keskeisessä asemassa maanosan laajuisen kilpailukyvyn rakentamisessa. On tärkeää, että jäsenvaltiot ja komissio osoittavat vahvaa poliittista omistajuutta ja sitoutumista strategiaan ja sisämarkkinoiden kehittämiseen. Suomi katsoo, että strategiassa ehdotetut toimet ovat pääsääntöisesti tarkoituksenmukaisia. Strategian toimeenpaneminen on keskeistä ja siihen tarvitaan selkeä toimintasuunnitelma, jossa on konkreettiset aikataulut ja tavoitteet. Suomi pitää tärkeänä, että strategian etenemistä seurataan systemaattisesti selkeillä ja tarkoituksenmukaisilla indikaattoreilla. Lyhyen aikavälin toimien lisäksi sisämarkkinoiden kehittämiseksi tarvitaan pitkän aikavälin visio.

Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että sisämarkkinoilla on tärkeä rooli reilun kaupan puolustajana ja talouden suojana.

Suomi tukee komission tavoitteita sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Monimutkaisten EU-sääntöjen yksinkertaistamisessa komission on tärkeää tarkastella systemaattisesti sekä olemassa olevaa että tulevaa sääntelyä yhteistyössä jäsenmaiden ja sidosryhmien kanssa. Tärkeä keino varmistaa uuden sääntelyn laatu on komission vaikutusarviot. Näihin liittyviä kilpailukyky- ja pk-yritystestejä tulee hyödyntää täysimääräisesti ja niissä käytetty data, menetelmät ja niiden tulokset tulisivat olla läpinäkyviä ja helposti saatavilla.

Palveluiden ja tuotteiden vapaa liikkuvuus

Suomi korostaa, että toimivien sisämarkkinoiden kannalta on tärkeää, että kansalliset tuotteita ja palveluja koskevat vaatimukset ovat välttämättömiä ja oikeasuhteisia. Esteiden syntyminen voidaan estää tehokkaimmin, jos kansalliset tuotteita ja palveluita koskevat vaatimukset ilmoitetaan komissiolle ja muille jäsenmaille luonnosvaiheessa. Suomi katsoo, että ilmoitusten tekemisen tulisi olla käyttäjäystävällistä ja ilmoitusten läpinäkyvyyttä tulisi parantaa.

Valiokunnan lausunto TaVL 34/2025 vp

Palveluiden vapaa liikkuvuus

Suomi katsoo, että palveluiden sisämarkkinoiden edistämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tältä osin strategian toimet olisivat voineet olla kunnianhimoisempia. Sektorikohtaisten toimien lisäksi on varmistettava palvelusääntelyn horisontaalinen koherenssi. Suomi pitää kannatettavana, että strategiassa esitetään toimia taloudellisesti merkittävien sektoreiden edistämiseksi. Suomi katsoo, että toimet teollisuuteen liittyvien palveluiden, vähittäiskaupan ja yrityspalveluiden rajat ylittävän toiminnan vauhdittamiseksi ovat tervetulleita. Suomen näkemyksen mukaan on tärkeä vauhdittaa rajat ylittävää palveluntarjoamista eri toimin. Suomi tukee komission tavoitteita keventää työntekijöiden lähettämisen hallinnollisia menettelyjä. Suomi suhtautuu myönteisesti toimiin, joilla voidaan helpottaa rajat ylittävien palveluiden tarjoamista. Yhdistysten sijoittautumista, sisämarkkinoilla toimimista ja muita erityiskysymyksiä tulee kuitenkin tarkastella erikseen.

Suomi katsoo, että alueellisiin toimitusrajoituksiin tulisi tässä vaiheessa puuttua ensisijaisesti muilla puuttumiskeinoilla kuin sääntelyllä sekä soveltamalla nykyainsäädäntöä tehokkaammin.

Ammattipätevyydet

Sisämarkkinoiden toimivuuden, palveluiden ja henkilöiden vapaan liikkuvuuden sekä EU:n ulkopuolisten osajien saatavuuden näkökulmasta ammattipätevyysien sujuva tunnustaminen on keskeistä. Suomi kannattaa ammattipätevyysdirektiivin tehokkaampaan hyödyntämiseen tähtäviä toimia, kuten tunnustamisprosessien sujuvoittamista digitaalisten välineiden avulla sekä automaattiseen tunnustamiseen liittyviä toimia. Komission suunnitelmista työntekijöiden liikkuvuuden esteisiin puuttumiseksi ja kolmasmaalaisten ammattipätevyysien tunnustamisen menettelyiden sujuvoittamiseksi tarvitaan lisätietoja tarkempien kantojen muodostamista varten.

Uusi lainsäädäntökehys (NLF)

Suomi suhtautuu myönteisesti uuden lainsäädäntökehysten, nk. NLF-kehysten päivittämiseen ja kehittämiseen. Suomi katsoo, että kehys on toiminut tehokkaasti yhdenmukaista tuotesääntelyä ja lisäten sen johdonmukaisuutta. Suomi pitää tärkeänä, että NLF-kehyksessä pureudutaan jatkossakin useita sektoreita koskeviin laajoihin kokonaisuuksiin. Suomi tukee kehysten ajantasaistamista digitalisaatio ja kiertotalous huomioiden. NLF-kehysten päivittämisessä olisi tärkeää välttää sääntelyn pirstaloitumista, hajanaistumista ja päällekkäisyyttä. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota sääntelyn käytännön soveltamisessa havaittuihin ongelmakohtiin.

Mahdollista EU-tason markkinavalvontaa ja valvontarakenteiden uudistamista harkittaessa olisi tärkeää arvioida eri toimenpiteiden vaikuttavuutta ja tehokkuutta sekä yhteensopivuutta kansallisten markkinavalvontajärjestelmien kanssa.

Standardit

Suomi tukee komission pyrkimyksiä kehittää standardoinnin kehikkoa tulevaisuutta kestäväksi. Suomi pitää kehikon toimivuuden pitkäjänteistä tarkastelua tärkeänä. Standardoinnilla on

Valiokunnan lausunto TaVL 34/2025 vp

keskeinen asema kilpailukyvyn vahvistamisessa ja innovaatioiden lisäämisessä. Suomi pitää sidosryhmien kuten startup- ja pk-yritysten, kansalaisyhteiskunnan ja tiedemaailman laajaa osallistumista standardointiin sekä pyrkimystä vahvistaa EU:n asemaa kansainvälisessä standardoinnissa tärkeänä.

Suomi suhtautuu myönteisesti eurooppalaisen standardointijärjestelmän ja erityisesti harmonisoitujen standardien laadintaprosessin kehittämiseen. Eurooppalaisilla harmonisoiduilla standardeilla on keskeinen asema EU-säädösten toimeenpanossa. Suomi pitää tärkeänä mahdollisimman johdonmukaista ja yhdenmukaista lähestymistä yhteisiä eritelmiä koskevaan sääntelyyn. Yhteisten eritelmien lisäksi olisi tarpeen arvioida mahdollisuuksia käyttää harmonisoitujen standardien puuttuessa vaatimustenmukaisuuden osoittamisen tukena muita eurooppalaisen standardointijärjestelmän puitteissa laadittuja asiakirjoja.

Suomi suhtautuu myönteisesti komission pyrkimyksiin hillitä hallinnollista taakkaa sekä edistää digitalisaatiota standardoinnin kehikossa.

Tuottajavastuu

Suomi tukee ehdotusta poistaa perusteettomat valtuutetun edustajan vaatimukset tuottajavastuujärjestelmissä. Suomi näkee kuitenkin tärkeänä, että mahdollisuus valtuutetun edustajan käyttämiseen säilytettäisiin silloin, kun toimija katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi. Suomi näkee, että valtuutettu edustaja voi myös vähentää yrityksen hallinnollista taakkaa esimerkiksi silloin, kun se hoitaa usean alan tuottajavastuunvelvoitteet kyseisen tuottajan puolesta. Valtuutetulla edustajalla on lisäksi paremmat edellytykset tuntea kyseisen valtion rekisteröitymis- ja raportointiprosessit, koska sen on sijaittava siinä jäsenvaltiossa, jossa tuottajavastuunvelvoitteet hoidetaan, mikä puolestaan vähentää tuottajavastuullisen yrityksen hallinnollista taakkaa.

Suomi tukee ehdotusta yhdenmukaistaa tuottajavastuujärjestelmien yleisiä vaatimuksia ja raportointivaatimuksia. Suomi katsoo kuitenkin, että kansalliset erityispiirteet käytännön toteuttamisessa, esimerkiksi jätehuollon järjestämisessä tulisi voida edelleen ottaa huomioon.

Jätteiden sisämarkkinat

Suomi tukee komission tavoitetta siitä, että yhtenäistettäisiin jätteeksi luokittelun päättymisen ja sivutuotteeksi luokittelun kriteerit. Yhtenäistämisessä tulisi kuitenkin huolehtia, ettei samalla heikennetä turvallista ja terveellistä ympäristöä.

Digitalisaatio

Suomi tukee komission tavoitteita kehittää sisämarkkinoita digitalisaation keinon sekä siirtymistä dokumenttipohjaisista sisämarkkinoista datapohjaisiin sisämarkkinoihin. Suomi pitää tärkeänä, että sisämarkkinoiden digitalisaation kehittämisessä otetaan huomioon rajat ylittävä yhteentoimivuus ja hyödynnetään Yhteentoimiva Eurooppa -ratkaisuja.

Valiokunnan lausunto TaVL 34/2025 vp

Suomi pitää tärkeänä, että mahdollisen digitaalisen yksinkertaistamisaloitteen lisäksi datatalouden käytäntöjä edistetään yrityslähtöisesti laajemminkin tavoitteena selkeyttää ja yksinkertaistaa säännösten soveltamista investointien vauhdittamiseksi.

Yhteinen digitaalinen palveluväylä

Suomi tukee yhteisen digitaalisen palveluväylän (SDG) ja siihen liittyvän teknisen järjestelmän (OOTS) kehittämistä ja datan liikkuvuuden parantamista sisämarkkinoilla. Suomen näkemyksen mukaan OOTS-kehittämisessä tulee panostaa parempaan koordinaatioon ja yhteensovittamiseen Yhteentoimiva Eurooppa -prosessin kanssa. Suomi katsoo, että OOTS-järjestelmän käytettävyyden ja sen vastaaminen tulevaisuuden digitalisaation tarpeisiin on keskeistä.

Yrityslompakot

Suomi suhtautuu myönteisesti komission mahdolliseen yrityslompakkoja koskevaan ehdotukseen. Yrityslompakkoita koskevan sääntelyn tulisi olla selkeää, hyödyntää olemassa olevan lainsäädäntökehityksen periaatteita ja olla kevyempää kuin luonnollisten henkilöiden lompakkoita koskeva sääntely. Suomen näkemyksen mukaan yrityslompakon tulisi pohjautua jo testattuihin parhaisiin käytäntöihin ja lompakon tavoitteena tulisi olla standardisoitu ratkaisu. Suomi katsoo, että yrityslompakon ensisijaisten käyttötapauksien tulisi edistää innovaatioita ja palveluiden vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla sekä vähentää hallinnollista taakkaa ja raportointivelvoitteita. Suomi katsoo, että yrityslompakoiden käytön tulisi perustua vapaaehtoisuuteen ja että niitä voidaan tarjota markkinaehtoisesti yritysten erilaisiin tarpeisiin.

Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä (IMI)

Suomi kannattaa sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän (IMI) yhteentoimivuuden parantamista. Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, että myös IMI-järjestelmän käytettävyyteen kiinnitetään huomiota.

Sähköinen laskutus

Suomi kannattaa rakenteisen datan hyödyntämisen ja sähköisen laskutuksen edistämistä EU-tasolla. Suomi tukee yhteentoimivuuden sekä Euroopan ja maailmanlaajusten standardien hyödyntämistä sähköisessä laskutuksessa. Suomi suhtautuu myönteisesti tavoitteisiin edistää verkkolaskudatan käyttöä kestävyysraportoinnissa.

Digitaalinen tuotepassi

Suomi tukee komission pyrkimyksiä lisätä digitaalisia ratkaisuja tuotetta koskevien fyysisten merkintöjen ja asiakirjojen esittämiseksi. Suomi kannattaa yhdenmukaista lähestymistä digitaalisiin merkintöihin.

Suomi pitää digitaalisten tuotepassien käyttöönottoa kannatettavana ja painottaa tuotepassin kustannustehokkuuden huomioon ottamista tulevassa sääntelyssä. Digitaalisten tuotepassien käyttöönotto ja kehitys tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa ja siinä tulisi

Valiokunnan lausunto TaVL 34/2025 vp

kiinnittää huomiota yrityksiin kohdistuvan taakan tarkoituksenmukaiseen tasoon. Suomi pitää tärkeänä, että digitaalinen tuotepassijärjestelmä olisi teknologianeutraali ja yhteentoimiva muiden sisämarkkinoita tukevien järjestelmien kanssa kuten markkinavalvonnan ICSMS tai tullijärjestelmä.

Tuotepassiin sisältyvien tietojen tulisi olla merkityksellisiä tuotepassin tarkoituksen saavuttamisen kannalta. Kuluttajille jaettavan tiedon tulisi olla oikeellista, luotettavaa, turvallista ja ymmärrettävää. Suomi kiinnittää huomiota siihen, että tuotepassin olemassaolo ja tavaran vapaaseen liikkeeseen luovutus eivät tarkoita viranomaisen etukäteishyväksyntää tuotteille, vaan tuotteessa voi tästä huolimatta olla vaatimustenvastaisuuksia ja turvallisuuspuutteita, joihin markkinavalvontaviranomainen voi myöhemmin puuttua.

Suomi pitää tavoitetta edistää digitalisointia osana NLF-kehystä kannatettavana.

Täytäntöön- ja toimeenpano

Suomi katsoo, että sisämarkkinasääntöjen täysimääräisen toimeen- ja täytäntöönpanon varmistamiseksi tarvitaan kunnianhimoisia toimia sekä komissiossa että jäsenmaissa. Työssä olisi tärkeää hyödyntää tehokkaasti olemassa olevia rakenteita ja arvioida huolellisesti uusien rakenteiden tarpeellisuutta. Suomi pitää uusien esteiden syntymisen estämistä tärkeänä ja katsoo, että tässä tarvitaan konkreettisia ja määrätietoisia toimia. Suomi tukee sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvonnan työryhmän (SMET) roolin vahvistamista. Suomi tukee sitä, että sekä SOLVITissa esiin tulleita rakenteellisia ongelmia, että SMETin ratkaisematta jättämiä esteitä seurataan järjestelmällisesti. Suomen näkemyksen mukaan sääntöjen horisontaalisten täytäntöönpanon lisäksi tulisi panostaa myös sektori- ja säädöskohtaisiin täytäntöönpanoryhmiin ja viranomaisyhteistyöhön. Suomi pitää vuosittaista täytäntöönpanoagendaa tervetulleena. Suomi tukee rikkomusmenettelyiden läpinäkyvyyden lisäämistä.

Valtioneuvosto tarkentaa kantojaan strategiaan sisältyviin toimiin komission annettua niistä varsinaiset ehdotukset.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Euroopan Unionin lainsäädännön ja päätöksenteon lähtökohtana ovat tavaroiden, palvelujen, henkilöiden ja pääoman vapaaseen liikkuvuuteen perustuvat toimivat sisämarkkinat, jotka mahdollistavat EU:n talouden kasvun ja kilpailukyvyn suhteessa kolmansiin valtioihin sekä toisaalta varmistavat tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n yrityksille ja kansalaisille myös jäsenvaltioiden rajat ylittävissä tilanteissa.

Komission 21.5.2025 julkaisemassa sisämarkkinastrategiassa kartoitetaan keskeisiä sisämarkkinoiden toimintaan liittyviä haasteita sekä esitetään toimenpiteitä sisämarkkinoiden toimintaa haittaavien esteiden poistamiseksi. Komissio ehdottaa sekä uutta sääntelyä että viittaa muiden komission hankkeiden yhteydessä toteutettaviin jo käynnissä oleviin toimiin sekä EU-sääntelyn yksinkertaistamista koskeviin niin sanottuihin omnibus-hankkeisiin. Komission sisämarkkinastrategian taustalla ovat muun muassa Draghin, Lettan ja Niinistön raporteissa

Valiokunnan lausunto TaVL 34/2025 vp

esitetyt huomiot siitä, miten sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia tulisi kyetä hyödyntämään nykyistä paremmin eri toimialoilla EU:n kasvun vauhdittamiseksi ja kilpailukyvyyn parantamiseksi.

Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kirjelmässä esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan EU:n sisämarkkinoiden mahdollisuuksia ei ole kyetty täysimääräisesti hyödyntämään ja sisämarkkinasääntelyn täytäntöönpanoon ja soveltamiseen liittyy edelleen huomattavia puutteita, jotka hidastavat talouden kasvua ja haittaavat EU:n kilpailukykyä sekä vaikeuttavat jäsenvaltioiden rajat ylittävää toimintaa. Valiokunta toteaa, että konkreettisiin toimiin sisämarkkinoiden toimivuuden tehostamiseksi tulee ryhtyä viipymättä ja kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

EU:n sisämarkkinapolitiikka osana laajempaa politiikkakokonaisuutta

Talousvaliokunta pitää useita sisämarkkinastrategian mukaisia ehdotuksia sinänsä kannatettavina. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että suuri osa ehdotetuista toimenpiteistä on luonteeltaan operatiivisia ja teknisiä, eikä strategiassa juurikaan huomioida sisämarkkinapolitiikan merkitystä osana laajempaa politiikkakokonaisuutta. Erityisesti EU:n teollisuuspolitiikkaa, kilpailu- ja valtiontukipolitiikkaa sekä EU:n pääomamarkkinaunionin edistämistä koskevat linjaukset vaikuttavat olennaisesti talouden kasvuun, sisämarkkinoiden toimintaan ja yritysten toimintamahdollisuuksiin EU:n sisämarkkinoilla. Sisämarkkinoilla toimivien yritysten viennin ja kriittisten toimitusketjujen näkökulmasta on myös tärkeää huomioida vallitsevan geopoliittisen tilanteen vaikutukset EU:n sisämarkkinoihin sekä keskeiset talouden resilienssiin liittyvät näkökohdat.

Talousvaliokunta toteaa, että sisämarkkinoiden toimivuuden parantaminen ja tehokas puuttuminen keskeisiin sisämarkkinoiden esteisiin edellyttää laaja-alaista ja huolellisesti suunniteltua keskeisten EU:n politiikkasektoreiden toimien kokonaisuutta, pitkän aikavälin strategista visiota ja tavoitteita sekä konkreettisia mittareita näiden tavoitteiden toteutumisen seurantaan varten. Valiokunta korostaa, että sisämarkkinoiden esteisiin aidosti puuttuvien ja oikein kohdennettujen toimenpiteiden on perustuttava laaja-alaisiin ja perusteellisiin komission vaikutusarviointeihin.

Toimenpiteet sisämarkkinoita koskevan sääntelyn laadun varmistamiseksi ja yksinkertaistamiseksi sekä hallinnollisen taakan keventämiseksi

Talousvaliokunta toteaa, että myös tavoitteiltaan ja tarkoitukseltaan tarpeellisesta EU:n lainsäädännöstä sekä eri jäsenmaiden kansallisista sääntelyistä aiheutuu markkinatoimijoille kustannuksia ja hallinnollista taakkaa. Lisäksi sääntelykokonaisuudet voivat sisältää päällekkäisiä tai keskenään ristiriitaisia velvoitteita, jotka haittaavat sisämarkkinoiden toimintaa ja vähentävät markkinatoimijoiden kannustimia toimia sisämarkkinoilla jäsenmaiden rajat ylittävästi. Sääntelyn rakenteellisesta pirstoutuneisuudesta, päällekkäisyydestä ja jäsenmaiden erilaisista lainsäädännöistä aiheutuvia haittoja ja sisämarkkinaesteitä on pyritty lieventämään muun muassa eri sääntelykokonaisuuksia koskevilla korjauspaketeilla, raportointivelvoitteilla sekä jäsenmaiden viranomaisten ja komission välisellä tietojenvaihtojärjestelmällä (Internal Market Information System, IMI). Sisämarkkinastrategian mukaan eri sääntelykokonaisuuksien

Valiokunnan lausunto TaVL 34/2025 vp

toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sisämarkkinoiden sujuvan toiminnan kannalta pyritään jatkossa mittaamaan aiempaa systemaattisemmin myös tätä tarkoitusta varten suunniteltujen stressitestausten ja kilpailukykytarkistusten avulla.

Sisämarkkinastrategiassa viitataan lisäksi komission käynnistämiin niin sanottuihin omnibus-hankkeisiin, joiden tavoitteena on sääntelyn yksinkertaistaminen ja yrityksiin kohdistuvan hallinnollisen taakan keventäminen. Tähän mennessä komissio on antanut yhteensä kuusi omnibus-ehdotusta, jotka koskevat kestävyysraportointiin ja huolellisuusvellisuuteen liittyviä yritysten raportointivelvoitteita (omnibus I), tiettyjen EU:n investointiohjelmien, kuten InvestEU ja EFSI-ohjelmien, hyödyntämistä (omnibus II), EU:n maatalouspolitiikkaa koskevaa sääntelyä (omnibus III), pk- ja midcap-yritysten sääntelytaakan vähentämistä sekä tuotesääntelyyn ja digitalisaatioon liittyvää lainsäädäntöä (omnibus IV), puolustusinvestointeja (omnibus V) sekä kemikaali- ja kosmetiikkalainsäädäntöä sekä pakkauksia ja pakkausmerkintöjä koskevaa sääntelyä (omnibus VI).

Talousvaliokunta viittaa omnibus-hankkeita koskeviin lausuntoihinsa (TaVL 14/2025 vp, TaVL 29/2025 vp ja TaVL 30/2025 vp) ja toteaa, että omnibus-aloitteet ovat kannatettavia sääntelyn yksinkertaistamiseksi, tarpeettoman hallinnollisen taakan karsimiseksi sekä sisämarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että komissio jatkaa määrätietoisesti omnibus-aloitteisiin liittyvää työtä tarpeettoman ja vanhentuneen sääntelyn karsimiseksi. Omnibus-aloitteet sekä muut hankkeet lainsäädännön yksinkertaistamiseksi tulee kuitenkin toteuttaa niin, että ne eivät heikennä lainsäädännön tavoitteiden tehokasta toteutumista.

Talousvaliokunta katsoo, että sääntelyn yksinkertaistamista koskevien aloitteiden ohella tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota valmisteilla olevien lainsäädäntöhankkeiden sisämarkkinavaikutuksiin sekä niiden aiheuttamiin kustannuksiin ja hallinnolliseen taakkaan. Valiokunta viittaa saamaansa selvitykseen, jonka perusteella nykyisen komission ehdottaman uuden lainsäädännön kustannusvaikutukset ovat lähes kymmenkertaiset siihen verrattuna, mitä omnibus-hankkeiden perusteella arvioidaan säästettävän. Valiokunta pitää myös tästä syystä erittäin tärkeänä, että uusien lainsäädäntöaloitteiden vaikutukset arvioidaan huolellisesti etukäteen.

Sisämarkkinasääntelyn toimeenpano

Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijalausunnoissa esitettyyn näkemykseen ja toteaa, että sisämarkkinastrategian tavoitteiden toteuttaminen edellyttää strategian mukaisten toimien tehokasta, oikeasuhtaista ja oikein kohdennettua toimeenpanoa. Ensisijaista on varmistaa toimijoille tasapuoliset toimintaedellytykset sekä puuttua nopeasti jäsenmaiden sisämarkkinarikkomuksiin. Toimeenpanossa tarvitaan EU-tason toimenpiteitä ja jäsenvaltioiden toimia sekä tiivistä ja sujuvaa yhteistyötä komission ja jäsenvaltioiden sekä eri jäsenvaltioiden välillä.

Strategiassa korostetaan jäsenmaiden poliittisen omistajuuden merkitystä ja peräänkuulutetaan jäsenmaiden parempaa sitoutumista sisämarkkinasääntelyn noudattamiseen ja täytäntöönpanoon. Talousvaliokunta yhtyy tähän näkemykseen ja pitää tärkeänä, että myös komissio osoittaa poliittista omistajuutta ja käynnistää jatkossa nykyistä aktiivisemmin rikkomusmenettelyjä

Valiokunnan lausunto TaVL 34/2025 vp

sisämarkkinalainsäädäntöä rikkoneita jäsenvaltioita vastaan. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että viime vuosina rikkomusmenettelyjä on ollut vireillä selvästi aiempaa vähemmän, vaikka sisämarkkinasääntelyn rikkomistapauksia on lukumääräisesti paljon ja niiden haitalliset vaikutukset sisämarkkinoiden toimintaan sekä yksittäisille yrityksille ja kansalaisille ovat merkittävät.

Toimenpiteet palvelumarkkinoiden vauhdittamiseksi

Palvelujen osuus on 75 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta. Palveluiden sisämarkkinat ovat kuitenkin edelleen kehittymättömät, eikä niiden potentiaalia ole kyetty riittävästi hyödyntämään. Komissio ehdottaakin uudenlaista lähestymistapaa, jonka mukaan toimia kohdennettaisiin tiettyjen keskeisten talouden sektorien palvelumarkkinoiden, kuten puhtaan ja digitaalisen siirtymän kannalta tärkeiden palvelujen, kehittämiseen. Digitaaliset sisämarkkinat, joiden kehittäminen on edelleen työn alla, tarjoaisivat suomalaisille yrityksille kasvumahdollisuuksia.

Talousvaliokunta viittaa saamiinsa asiantuntijalausuntoihin sekä valtioneuvoston kirjelmään ja toteaa, että strategiassa esitetyt palvelumarkkinoita koskevat tavoitteet ja toimet eivät ole riittävän kunnianhimoisia. Ehdotukset rajat ylittävän palvelukaupan edistämiseksi taloudellisesti merkittävillä sektoreilla ovat kannatettavia. Sektorikohtaisten toimien lisäksi on kuitenkin varmistettava palveluja koskevan sääntelyn toimivuus horisontaalisesti kaikilla sektoreilla. Valiokunta pitää palveluiden sisämarkkinoiden kehittämisen kannalta tärkeänä myös komission tavoitteita keventää työntekijöiden lähettämiseen liittyviä hallinnollisia menettelyjä sekä helpottaa ammatillisten pätevyyksien tunnustamista.

Pk-yritysten asema sisämarkkinoilla

Sisämarkkinastrategian pyrkimyksenä on helpottaa erityisesti pk-yritysten jäsenvaltioiden rajat ylittävää toimintaa sisämarkkinoilla. Tavoitteena on keventää pk-yritysten raportointivelvoitteita, hallinnollista taakkaa ja helpottaa rahoituksen saatavuutta sekä edistää niiden kasvua. Lisäksi pyritään parantamaan pk-yritysten mahdollisuuksia hyödyntää teollisoikeuksia aiempaa kattavammin.

Talousvaliokunta toteaa, että pk-yritykset kärsivät usein suurempia yrityksiä enemmän sääntelyn ja hallinnollisten menettelyjen aiheuttamista sisämarkkinaesteistä ja rahoituksen saatavuuteen liittyvistä ongelmista. Valiokunta pitää tärkeänä, että sisämarkkinastrategiassa tunnistetaan pk-yritysten haasteita ja pyritään kohdentamaan toimia pk-yritysten kannalta olennaisten sisämarkkinaesteiden poistamiseen. Keskeistä on huolehtia siitä, että pk-yrityksille varmistetaan tasapuoliset toimintaedellytykset koko unionin alueella ja huolehditaan siitä, että sääntely on mahdollisimman selkeää ja ennustettavaa niin, että siitä aiheutuu yrityksille mahdollisimman vähän kustannuksia ja hallinnollista taakkaa. Valiokunta toteaa, että työtä pk-yritysten aseman parantamiseksi on tehtävä suunnitelmallisesti, määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti. Lisäksi tietyin väliajoin on arvioitava, miten toimenpiteet ovat käytännössä vaikuttaneet pk-yritysten mahdollisuuksiin toimia sisämarkkinoilla jäsenvaltioiden rajat ylittävästi.

Valiokunnan lausunto TaVL 34/2025 vp

Osaajien ja työvoiman liikkuvuus

Talousvaliokunta toteaa, että myös nykyistä sujuvampi osaajien ja työvoiman liikkuvuus jäsenmaiden välillä on tehokkaasti toimivien sisämarkkinoiden keskeinen edellytys. Valiokunta pitää asiantuntijalausuntojen tavoin tärkeänä, että työvoiman liikkuvuuden esteisiin puututaan ja ryhdytään toimiin esimerkiksi ammattipätevyysien tunnustamisen sujuvoittamiseksi ja työvoiman ja muiden osaajien liikkuvuuden helpottamiseksi.

Standardointiin liittyviä huomiota

Standardoinnista on tullut globaalissa kaupassa strategisesti merkittävää toimintaa, jota valtiot hyödyntävät kilpaillessaan tulevaisuuden teknologioista, teollisuuden ekosysteemeistä ja innovaatioista. Esimerkiksi Kiina ja Yhdysvallat ovat hyödyntäneet standardointia strategisena kilpailukykytekijänä jo pitkään. Myös EU on viime vuosina pyrkinyt vahvistamaan eurooppalaisen standardoinnin asemaa Euroopan ulkopuolella. EU:n ensimmäinen standardointistrategia julkaistiin vuonna 2022.

Komissio on sisämarkkinastrategiassa ottanut kantaa eurooppalaiseen standardointijärjestelmän kehittämiseen ja EU:n standardien asemaan sekä käynnistänyt standardointia koskevan sääntelykehikon päivittämisen. Tavoitteena on muun muassa edistää eurooppalaisen standardoinnin johtajuutta, vahvistaa standardien asemaa sisämarkkinoiden toimivuuden ja taloudellisen resilienssin sekä EU:n kilpailukyyn ja eurooppalaisten yritysten toimintaedellytysten näkökulmasta. Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijalausunnoissa esitettyyn näkemykseen siitä, että eurooppalaista standardointijärjestelmää pitää kehittää näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla on huolehdittava siitä, että muutokset ovat selkeitä ja eurooppalaisen yrityskentän näkökulmasta toimivia. Lisäksi uudistustyössä on tarkasti huomioitava globaalissa kaupassa vallitseva kilpailutilanne ja pyrittävä turvaamaan myös EU:n ulkopuolella toimivien eurooppalaisten yritysten toimintamahdollisuudet. Valiokunta viittaa myös EU:n tuomioistuimen viimeaikaiseen oikeuskäytäntöön ja erityisesti EU:n tuomioistuimen ratkaisuun C-588/21P, joka liittyy harmonisoitujen standardien maksuttomuuteen. Valiokunta pitää tärkeänä, että ratkaisun vaikutukset EU:n standardointijärjestelmän rahoitukseen ja vakauteen sekä eurooppalaisten yritysten kilpailukykyyn arvioidaan huolellisesti.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto TaVL 34/2025 vp

Helsingissä 9.10.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedeu ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Hilkka Kemppi kesk
jäsen Miapetra Kumpula-Natri sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen